

is vermeerderd; de prijs van het boek verminderd. Aan de topographisch-architectonische strekking van het boek heeft STIEDA zich gehouden; waarmede ook overeen stemt: een nog meer uitgewerkte beschouwing van het mechanisme der gewrichten, en een meer dan gewone nauwkeurigheid bij het beschrijven van ligging en vorm der spieren, die gekleurd worden afgebeeld.

Uit het feit, dat de uitgever OPPENHEIM gesteld was op een aankondiging van het boek in het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*, zou men mogen besluiten, dat het ook in Nederland aftrek heeft gevonden. Door deze korte aankondiging moge aan zijn verlangen genoegzaam voldaan zijn; terwijl ik er gaarne bijvoeg, dat het bestudeeren van het leerboek van PANSCH door *medici* en *chirurgen* mij zeer wenschelijk voorkomt. Wat dat betreft kan ik echter hier in geen uitvoerige beschouwing treden, maar verwijs ik naar hetgeen ik in 1886 reeds opmerkte. De genetisch vergelijkend-ontleedkundige richting vindt men in het voortreffelijke handboek van GEGENBAUR vertegenwoordigd. Daarentegen zal men in het laatste niet vinden, wat men, in engeren zin, den medisch-chirurgischen grondslag van het leerboek van PANSCH zou kunnen noemen. Het mechanisme der bewegelijke deelen, de topographische verhoudingen, direct mogelijke en aangewezen wordende toepassingen op practisch gebied (scoliose, orthopaedie enz.), leert men daarin zeker eerder dan in het boek van GEGENBAUR. Met beide richtingen moeten studenten (en medici), die hun taak wat breed opvatten, kennismaken en bekend blijven. De eerste richting mag echter in dezen tijd wel wat aanbevolen worden, nu een ongehoord groot aantal studenten met behulp van een uiterst gering aantal *menschelijke* lijken hunne anatomie moeten leeren; zoodat het na een met glans afgelegd candidaats-examen vaak blijkt, dat zij, wat betreft het menschelijk-lichamelijk samenstel, wel thuis zijn „ad hoc”, maar niet genoegzaam „in hoc”.

Dr. W. KOSTER.

INGEZONDEN.

Waarde Redacteur!

In den brief door de Rotterdamsche afdeeling aan den Voorzitter van het Hoofdbestuur gericht, en aan de afdeelingen rondgezonden, wordt vermeld, dat de Maatschappij zich tot twee malen toe, *krachtig* heeft uitgesproken, tegen een wijziging der Artsenwet, waardoor vreemdelingen, die in het buitenland door een examen bevoegdheid tot uitoefening der praktijk verkregen hebben, onder zekere voorwaarden tot het afleggen van het practisch arts-examen kunnen worden toegelaten.

Het zij mij vergund, ten einde misvattingen door het gebruik van dit adjectief te voorkomen, even te herinneren, dat in 1882 in de Algemeene

Vergadering te Maastricht, een voorstel der afdeeling Utrecht in dien zin, vrijwel zonder discussie in stemming werd gebracht. De stemmen *staakten* (31 tegen 31) en volgens de Wet moest dus het voorstel als *verworpen* worden beschouwd.

In 1891 werd te Zutphen de vraag van het Hoofdbestuur:

„Moeten ter zake van het verkrijgen der bevoegdheid tot uitoefening der „geneeskunst in haar vollen omvang, uitzonderingsbepalingen gemaakt worden „voor hen, die zulke bevoegdheid reeds in het buitenland verkregen hebben? „Zoo ja, welke?”

In *ontkennenden* zin beantwoord met 35 tegen 44 stemmen.

Geloof mij

t. a. v.

9 Maart 1892.

NIJHOFF.

M E E R L I C H T.

Het is hier niet de stervende GOETHE, die spreekt, maar een lezer van de „wetenschappelijke mededeeling” van Dr. F. VAN EEDEN, in n°. 8 (20 Februari) van dit *Tijdschrift*, die aan zijn gewaarwordingen uiting geeft.

VAN EEDEN refereert t. a. p. een opstel van DRZEWIECKI, te vinden in de *Revue de l'hypnotisme* van Januari 1892. Hij vermeldt daar, behalve een aantal voorbeelden van „vèrzien” van zwangere vrouwen, iets dat hij „vooral „merkwaardig” noemt; dat is (blz. 245) „de observatie van Dr. GRAY, Directeur van het British Museum, die opmerkte, dat kippen, welke door pape- „gaaien waren verschrikt, soms kuikens voortbrachten, waarvan bek en „pooten geheel op die van een papegaai geleken”.

Natuurlijk vertrouwt VAN EEDEN terecht, dat zijn lezers het alleen aan het beknopte van zijn mededeeling zullen wijten, indien de aangehaalde zinsnede soms den indruk mocht opwekken, dat kippen levendbarende dieren zijn. Doch dit doet niets ter zake.

De vraag naar „meer licht” wordt daarentegen gewettigd voor iedereen die de oorspronkelijke mededeeling der „merkwaardige observatie” van Dr. GRAY gaarne in het oorspronkelijke zou willen lezen. VAN EEDEN verwijst, op gezag van den Pool, naar *The medical Record* van 1 November 1887. Ik heb dat Weekblad doorzocht, en vond, vooreerst, dat het eerste nummer van November 1887 niet op 1, maar op 5 November is uitgekomen. En in dat nummer trof ik omtrent de „merkwaardige observatie” niets aan. Wel vond ik er een artikel in, getiteld: „The mind-cure”, geschreven door MARY FINLEY, M. D., waarin deze doctores heftig den draak steekt met de psychotherapie in het algemeen, en een geschrift van een andere doctores, M. BAKER, EDDY, getiteld: „Historical sketch of metaphysical healing”.

De observatiën (of, zoo ik hoop, *proeven*) van GRAY, boven bedoeld, komen mij nu inderdaad zeer belangrijk voor, veel belangrijker (*casu quo*) dan al de „observatiën” omtrent „vèrzien” van zwangere vrouwen, die ons hoogstens de twijfel uitende vraag op de lippen brengen: Zou er heusch causaal verband zijn?